

HAZAY LIVIA:

Miskolc város szociális intézményeinek
munkája a 3 éves és 5 éves terv keretében.

Miskolc, 1949.,

Diss. A 100

Diss. A 100

Miskolc város szociális intézményeinek munkája a 3 éves és 5 éves
terv keretében.

SZEMINÁRIUMI DOLGOZAT

melynek doktori értekezésként való elfogadását kéri

001 A 2210
Hazay Livia
jogszigorló.

Diss. A 100

Dokumentum
 Disszertációm bírálói talán hibámul fogják felróni, hogy értekezésem nem eléggé "tudományos", nem jelöltem meg 30-40 kötetnyi vastag könyvet forrásmunkaként, hogy ebből összeállítsak egy 41-iket, de nap, mint nap halljuk, hogy nem célja többé a jogászoknak száraz, elvont, a gyakorlati mindennapi élettől olyan távoleső problémákkal foglalkozni, a cél az élet üteméhez idomulni, meglátni a napi gondokat, a paragrafus mögött az élő, dolgozó embert, s ennek érdekvédelmét, jobblétét szolgálni.

Értekezésem célja az, hogy megismertessem egy több, mint száz-ezer lakosu város szociális intézményeinek szervezetét, működését s azt a nagy segíteni akarást és életszínvonal emelést, amit a 3 éves terv és az 5 éves terv e téren végrehajtott, illetve végre akar hajtani. "A legnagyobb érték a dolgozó ember". Ez nem üres frázis többé, mert míg 1930-ban Miskolc város akkori főispánja alapelveként megállapította, hogy "a segítő munka elsősorban a helyi társadalmi szervek és hatóságok feladata", tehát szegénygondozásunk nagyrészen társadalmi "könyöradományokon épült fel, addig ma szociális kormány-

zatunk intézményesen nyúl bele ebbe a kérdésbe s állandóan emelkedő fedezettel biztosítja a város költségvetésében a szociális tevékenységnek minden ágát felölelő tervek keresztülvitelét.

Minden ember legnagyobb gondja: Mi lesz velem, ha megöregszen, elgyengülök, betegség ér, munkaképtelenné válok, ki lesz az eltartóm. A szociális biztonság megteremtése minden állam elsőrangu feladata - természetesen nem kapitalista államberendezésre gondolok, mely a magántőke minél nagyobb haszonkulcsa mellett nyugodtan eltűri, hogy a felső tízezer mellett milliók éljenek nyomorban, pusztuljanak el tbc-ben, vagy éhen - hanem demokratikus kormányzatok célkitűzéseire. Nemrégiben alkalman volt finnekkel, dánokkal, svédekkel beszélgetni - ezekben az államokban nem ismerik, mi a kenyérprobléma s szinte sajnálkozva mosolyogtak, amikor kérdeztem, van-e náluk kolduskérdés.

A szociálpolitika elsősorban állami feladat. Ha az államgépezet e téren jól működik, a szociális intézmények feladatai állandóan csökkennek s végül már alig van szükség rájuk, mert az állam gondoskodik minden tagjának munkaalkalomról, előregedés esetén megfelelő nyugel-

látásról, így a rászorultak száma a minimumra csökken. Az állam azonban mégis csak egyetemes, általános irányban fejt ki munkáját és átfogó intézkedéseivel előre kiszámított hatást óhajt kiváltani a társadalom életében azzal a célzattal, hogy annak tagjai számára erkölcsi, kulturális gazdasági és szociális szükségleteiknek kielégítését biztosítsa.

A szociális gondozás, mint közületi tevékenység, szemben a szociálpolitikával, már részletmunka. Feladata részben, hogy párhuzamosan az állami elgondolásokkal hozzájáruljon a terhek viseléséhez és a helyi adottságoknak megfelelően hajtsa végre az állami elgondolásokat.

A szegényügyek többnyire a kommunális szociálpolitika feladatkörébe tartoznak, szükségessége és terjedelme, mint már említettem, fordított arányban áll a szociálpolitika és a szociális gondozás terjedelmével és értékével, mert ahol a szegényügy nagyra méretezett, baj van a szociálpolitikával és szociális gondozással. A modern államban ma már a szegényügy keretébe csak azok tartoznak, akik önhibájukból szorulnak támogatásra, tehát munkakerülés, iszákosság, bűnözés stb. folytán.

Miskolc a többi magyar város között földrajzi pozíciójánál és

gazdaság-stratégiai helyzeténél fogva nagyvárosi tömörülésre hivatott. Valóságos gyülekezőhelye a falusiaknak, akik 45-50 éves korukban, kifáradva a mezőgazdasági munkában, bejönnek "könnyebb munkára" a város környékén lévő Diósgyőr-Vasgyárba, Papirgyárba, Üveggyárba, Fűrészüzembe stb. alkalmi napszámosnak s néhány év múlva, amikor nyugdíjigényük még nincs, legtöbbször teljesen megröckanna, súlyos tehertételként nehezednek a városra, ahol életüknek csak 5-6 esztendejét töltötték el. Remélhetőleg a mezőgazdasági öregségi biztosítás és általában az öregségi biztosításnak minden dolgozó ember számára való kiterjesztésével ezen a téren öröndetes javulás várható már a közeljövőben is.

Már 1930-ban tisztán állott Miskolc adottságait ismerő, gondolkodó emberek előtt az, amit a felszabadulás után 1945-ben sikerült megvalósítani: Nagy Miskolc. A közigazgatási értelemben vett Miskolc már ebben az időben is csak központja volt annak az egészen összeépülő konglomerátumnak, amely a diósgyőri-vasgyár teleptől az Avas déli lankájához csatlakozó Hejőcsabáig terjed. Két nagy község, a hatalmas ipari üzemeiről méltán híres Diósgyőr és a Miskolccal egybeépült Hejőcsaba

jóformán ekkor Miskolc külvárosainak számítottak. Sűrű villamos járatok kapcsolták össze a foglalkozási szempontból Miskolccal homogén, városi mentalitású elemekben gazdag s a főbb demográfiai sajátosságokat illetőleg határozottan városi színezetű két "Vorort"-ot. Amint megalakult 1890-ben Nagy Bécs, 1921-ben Nagy Berlin, úgy teljesítette demokratikus kormányzatunk minden miskolci lakosnak régi álmát, az egyetlen célszerű, helyes közigazgatási beosztást, hozzácsolta Diósgyőrt, Pereces bányatelepet, Hejőcsabát, létesítvén 5 közigazgatási kirándeltséget, Belvárosban, Martintelepen, Hejőcsabán, Ujdiósgyőrben és Diósgyőrben, önálló anyakönyvi hivatalokkal, I. f. iparhatósági jogkörrel s így Budapest mintájára, a kerületi közigazgatással az ügyek intézését jobbá, olcsóbbá és gyorsabbá tette.

Ha Miskolc város lakosságának összetételét vizsgáljuk és szaporodásának okát keressük, látni fogjuk, hogy a vándorlási nyereség - Győr kivételével - talán egy városban sem olyan nagy, mint éppen itt. Pld. az 1911-1920-as évek között a vándorlási nyereség 15.827, a lakosságnak

22.02 %-a, ami tekintetbe véve azt, hogy Miskolcnak nincs "határa", a bevándorlók mezőgazdaságban foglalkozást nem találtak, hanem szaporították az alkalmi napszámosok tömegét - s az 1930-as évek gazdasági válságai következtében történt nagyarányú gyári elbocsájtásokkal kapcsolatban növelték a város szegényeinek számát és megoldhatatlan problémák elé állították az akkor még gyerekcipőben járó városi szociális gondozást.

Lakósaiknak száma - összevetve a második világháború előtti adatokat a legutóbbi népszámlálás eredményeivel - a következőképpen oszlik meg:

	Miskolc	Diósgyőr	Hejőcsaba	G.Tapolca	Nagymiskolc
1941-ben	77.362	26.539	4.700	832	109.433
1949-ben	68.463	28.652	5.335	1.248	103.698,

mely adatokból világosan látszik, hogy a háború és főként a németek által elhurcolt zsidó és baloldali elemek számának csökkenésével - Nagymiskolc lakossága 1941-től 1949 végéig 5.735 lélekkel csökkent, érdekes

azonban megfigyelni, hogy míg magának a régi Miskolcnak lakossága ezen idő alatt 8.899-el lett kevesebb, tehát tisztán csak a belvárosi lakosság csökkent a háborús évek alatt, addig Diósgyőrvasgyár, mint volt hadiüzem, 2.116, Lélekkel gyarapodott, Hejőcsaba /szintén mésztelep, kőbánya/ 635, Görömböly-Tapolca, mint fürdőhely, 406 lélekkel szaporodott. Ezek a számok is beszédesen mutatják, hogy Miskolc gyárváros jellege mennyire hatással van a népsűrűségnek mikénti alakulására.

Szociális gondozásunk - mint általában más városokban is - két nagy csoportra osztható: a gyermekek és felnőttek gondozására.-1944-ben létesült Miskolcon a Szondy telepen lévő bölcsőde, mely 25 gyermek ellátására van korszerűen felszerelve. Gondozónők felügyeletével a legjobb ellátás^t kapják és mindent elkövetnek, hogy a legyengült szervezetű gyermekek egészségét helyreállítsák. A szülők még ma is idegenkednek gyermekeiket a bölcsődébe vinni, pedig egy csaknem egész nap munkában lévő asszonynak mekkora könnyebbség, hogyha tudja, gyermekéről gondoskodva van, míg ő dolgozik. A férőhelyek nincsenek kihasználva, az átlagos létszám 12-16 gyermek, sokszor ez a szám azonban 8-10-re süllyed. 3 éves tervünk

20.000 forintot állított be felszerelésekre s az intézmény fejlesztésére s remény van rá, hogy az állandóan folyó felvilágosító munka eredményeként a szülők nyugodtan fogják az ezirányu tényleges szükségletnek megfelelő mértékben gyermekeiket a bölcsőde gondjaira bízni.

Következő lépés volt az 1945-ben létesült Napközi Otthonos Ovoda Hejőcsabán, majd 1947 évben Diósgyőrben, Martintelepen, Szeles utcán. 1948 december 15-ig a város területén működött összesen 5 napközi otthonos ovoda, a Szinva uti, Szeles utcai, Martin telepi, Hejőcsabai, Diósgyőr-i, amikor is a Népjóléti Miniszter Ur rendeletére a Vöröskereszt Bársony János utcai óvodájából szintén napközi otthonos óvoda alakult és a szociális felügyelőséggel folytatott tárgyalások alapján a Tapolca-i napközi otthonos óvoda is városi kezelésbe kerül, így tehát a 3 éves terv végén már 7 napközi otthonos ovoda biztosítja a munkában késő estig dolgozó szülők nyugalmát, mert tudják, hogy gyermekeik megfelelő ellátás és gondos felügyelet mellett szórakozva és tanulva töltik idejüket. Szükséges azonban még a Felsővárosban és a Bábonyi bércen egy-egy napközi

otthonos óvoda létesítése. 3 éves tervünk 70.850 Forintot irányoz elő e célra.

Az 1948. év folyamán a napközi otthonos óvodákban kiosztottak 102.000 ebédet.

1947-48 év folyamán sikerült megszervezni két nyári hónapon keresztül 200 gyermek nyaraltatását - ebben a számban természetesen nincsenek benne a jótékony és ifjusági egyesületek által nyaraltatott gyermekek, a 3 éves terv keretében pedig egy állandó épületet vásároltak Görömböly-Tapolca fürdőtelepen /ujabban Miskolc-Tapolca/ és az idén már saját otthonhában tudja a város reászoruló gyermekeit nyaraltatni.

Ovodáink nem szaporodtak, négy városi óvoda működött és ezek most is megvannak, azonban a szociális szükségletek újabb alakulása folytán a napközi otthon nélkül működő óvodák jelentősége erősen csökkent s ezek is napközi otthonnal való kibővítésre szorulnak. Létesül még nagyon sok gyermekjátsszótér, ami eddig teljesen ismeretlen fogalom volt a város területén. E célra 86. 500 Forint van a 3 éves tervben előirányozva.

Felnőttvédelem.

A felnőttvédelem vonalán, a szociális támogatás keretében, segélyezi a város azokat a munkaképtelen, vagy csökkent munkaképességű családokat, akik szociális helyzetük következtében segélyezésre szorulnak, elsősorban a teljesen munkaképteleneket, de nagy számuk miatt mindannyiuk ellátása nem lehetséges.

A segélyek, fajtájukat tekintve feloszlatjuk gyorssegélyekre és állandó segélyekre. Az előbbiben azok részesülnek, akiknek szociális helyzete megkívánja a pillanatnyi támogatást. Nagyon gyakori eset, hogy valaki eljön a falujából munkát keresni és nem tud hazautazni. Gyorssegélyt évenként 30.840 forint értékben utalunk ki.

Szegénykataszterét a város 1947-től teljesen újonnan alkotta meg. Állandó közsegélyben részesülnek, akiknek van ugyan némi keresetük, vagy eltartásra köteles hozzátartozójuk, azonban keresetük oly csekély, vagy pedig eltartásra köteles hozzátartozójuk nincs oly anyagi hely-

zetben, hogy teljes megélhetésüket biztosítsa. Jelenleg 1430 család részesül állandó közsegélyben, akik családtagjaikkal együtt 5169 személyt tesznek ki. Ezeknek születési hely szerinti megoszlása a következő:

Miskolcon született	520
Járás területén	143
Vármegye területén	286
Magyarország területén egyéb	479
Külföldön	-----2-----
	1.430

tehát több, mint fele a közsegélyeseknek nem miskolci születésű, hanem később került a város területére. Már ebből a tényből is megállapítható Miskolc városnak erős vonzó hatása.

Ha azokat a helységeket vizsgáljuk - függetlenül születési helyüktől, ahonnan a közsegélyben részesülők jöttek, illetve ahova a 6.000/1931. M.E. sz.rendelet szerint községé lyezés szempontjából

lakóhely szerinti illetőséggel birnak, a következő képet kapjuk:

Miskolci	536
Járásbeli	120
Vármegyebeli	296
Magyarország e- gyéb községebeli	478

1.430

tehát 16-tal a miskolci lakóhelyü több /1.6.000/1931.M.E.sz.rend/, mint akik tényleg itt is születtek, a járásbeliek viszont 23-al kevesebben vannak, míg a külföldön születettek már közben magyar állampolgársággal birnak.

Ezekből az adatokból is világosan látszik, hogy a közsegélyezett-
teknek több, mint fele vándorlás következtében került Miskolcra, itt
érte el a munkaképtelenség, elhagyottság - nem volt kihez fordulniok,
természetesen a város köteles tartásukról és segélyezésükről gondoskodni

Életkor szerinti megoszlásuk a következő:

40 éven aluliak	140
40-50 év között	280
50-60 év között	675
60 éven felül	<u>335</u>
	1.430

tehát nem annyira az elaggottság, mint inkább betegség és egyéb keresetképtelenség miatt szorulnak közsegélyre. Ebből is látszik, hogy mennyire fontos lenne a társadalombiztosítás általános reformja, a biztosításra kötelezetteknek az ország minden lakására való kiterjesztésével.

Iskolai végzettségüket tekintve:

Középfoku, vagy középiskolát végzett:	69
6 elemi	330
4 elemi	425
3 elemi	140
2 elemi	250

iskolázatlan

216.

Amint látjuk, a magasabb iskolát végzetek aránylag kevesen vannak, tehát többnyire a fizikai dolgozókból kerülnek ki a szociális bizonytalanságban élők. Az analfabéták ilyen nagy száma miatt a városnak már régen kellett volna gondoskodnia tanfolyam felállításáról, ahol ezeket a hiányokat pótolhatják.

Szakképzettség szerinti megoszlásuk:

Ipari munkás	40
Szellemi	25
Szakképzettség nélküli	1365

mely adatokból is kitűnik, milyen fontos, hogy gondoskodás történjék idejében a szakmabeli kiképzésben részesülők számának lényeges emeléséről, illetve e lehetőségnek minden arra alkalmas egyén számára való biztosításáról. Tanulatlan munka jóval alacsonyabb munkabért eredményez.

A segélyezetttek egykori foglalkozásának vizsgálatánál megdöbbentően nagy ismét a háztartásbeli, de többnyire elaggott, férjhez nem ment háztartási alkalmazottak, vagy árva lányok és a napszámosok csoportja.

Háztartásbeli	620
Napszámos	654
Iparos	86
Közalkalmazott	30
Magánalkalmazott	40

1430

Ezekből az adatokból is megnyilatkozik a háztartásbeli nőknek, a feleségnek, illetve az egyéb háztartási teendőket végző ^{családtagok} alkalmazottaknak a szociális biztosítás keretébe való bevonásának szükségessége.

Teljesen kereset nélkül vannak 1109-en

Havi 50 Ft-ot elérő jövedelemmel 286-an

Havi 100 Ft-ot elérő jövedelemmel 35-en

Ha a segélyezettek családját a tagok száma szempontjából vizsgáljuk a következő képet kapjuk:

6-nál több családtaggal 29 / 2 %/

6 taggal 43 / 3 %/

5 taggal 100 / 7 %/

4 taggal	243 /17 %/
3 taggal	315 /22 %/
2 taggal	315 /22 %/
1 taggal	213 /15 %/
egyedülálló	172 /12 %/

összesen 1430 család 5169 személlyel, amely adatokból nem lehet éppen azt állítani, hogy a sokgyermekes szociális hátrányban lenne a többiekkel szemben, mert a legnagyobb százalékkal a 2 és 3 gyermekes családok fordulnak elő. Ez azt mutatja, hogy a több gyermek nagyobb támogatási lehetőséget biztosít az erre szorult családtag számára.

Egészségi állapotukat tekintve:

Szellemi fogyatékos	2 %
Szervi betegségben szenved	20 %
Vérkeringési zavarokban	10 %
Légzőszervi bántalmakban	25 %
Testifogyatkozásban	10 %
Vak	2 %

Egészséges

31 %

Lakásviszonyaikat tekintve

6 személynél többen laknak egy szobában	2 %
6 személy	5 %
5 személy	15 %
4 személy	20 %
3 személy	31 %
2 személy	15 %
1 személy	12 %

A segélyre utaltság oka:

Betegség	57 %
Törődöttség, munkakép- telenség	23 %
Testi fogyatkozás	10 %
Elaggottság	10 %

Kiosztottak közsegélyként

1946-ban	94.000 Forintot
----------	-----------------

1947-ben	120.000 Forintot
----------	------------------

1948-ban	237.000 Forintot
----------	------------------

amelynek évi átlagát kiszámítva személyenként jutott

1946-ban	70 Ft.
----------	--------

1947-ben	90 Ft.
----------	--------

1948-ban	200 Ft.
----------	---------

Összehasonlítva az akkori legfontosabb élelmicikkek árával,előtünk áll ennek az összegnek reálértéke,mely némelykor oly megdöbbsentően csekély,hogy még segélynek is alig valam's alétnimum ebből csak ugy képzelhető el,ha az illetőnek okvetlen még más támogatása is van,illetve a közsegélyezett még engedély nélküli könyöradománygyűjtéssel segít magán.

A piaci árak voltak /vásárcsarnoki felügyelő jelentése szerint/

	1946-ban	1947-ben	1948-ban
Zsir kg-ja	14 Ft.	26 Ft.	20 Ft. /szabad ár/
Kenyér kg-ja	96 fill.	92 fill.	1.02 Ft. /kötött ár/
Liszt kg-ja	3 Ft.	6 Ft.	2.60 Ft. /kötött ár/
Hus kg-ja	8.40 Ft.	7.80 Ft.	10.00 Ft. /szabad ár/
Cukor kg-ja	11.40 Ft.	7.20 Ft.	6.00 Ft. /szabad ár/
Tej literje	1.00 Ft.	1.10 Ft.	1.10 Ft. /maximált/
Tojás darabja	25 fill.	70-80 fill.	90 fill. /szabad ár/
Burgonya kg-ja	36 fill.	1.20 Ft. fill.	50 fill. /szabad ár/
Káposzta kg-ja	70 fill.	90 fill.	25 fill. /szabad ár/
Bab kilója	51 fill.	2.20 fill.	1.80 Ft. /szabad ár/

Tehát egy községélyes vehetett egy évi segélyéből:

	1946-ban	1947-ben	1948-ban
Zsir	5 kg.	3.46 kg.	10 kg.
Kenyér	72.91 kg.	76.08 kg.	196.07 kg.
Liszt	23.33 kg.	11.66 kg.	76.92 kg.

Hus	8.40 kg.	12.83 kg.	20.00 kg.
Cukor	6.14 kg.	12.50 kg.	33.33 kg.
Tej	70 liter	81.81 liter	181.81 liter
Tojás	280 drb.	128 drb.	222 drb.
Burgonya	194 kg.	75 kg.	400 kg.
Káposzta	100 kg.	100 kg.	800 kg.
Bab	140 kg.	40.90 kg.	111 kg.

Tehát a segélyezés reálértéke a legkisebb 1947-ben, ami magyarázatát leli az akkori országos aszálykárban s megdöbbentően éppen a szegény néposztály legfontosabb két élelmicikkénél a burgonyánál és babnál zuhan a segély vásárlóereje szinte katasztrófálisan.

Közsegélyeken kívül - mint mindenütt az országban - nálunk is be van vezetve az ugynevezett Magyar /egri/ Norma, amelynek keretében a koldusok lesznek segélyezve. A segélyezés fedezetét az e célra begyűjtött önkéntes adományok biztosítják, amit pénzben ajánlanak meg állandó összegben a város lakói és a város egyik tisztviselője gyűjti össze havonként ezeket a pénzeket.

A kolduskérdés gyökeres megoldása érdekében város hatósága a rendőrkapitányság közigazgatási ügyosztályát többbizben felkérte koldus-razziák tartására s a beérkezett jelentésekből megállapítható, hogy a koldusok tekintélyes része vidékről szivárog be. A miskolci koldusok jóval kevesebben vannak - de semmiképen sem tűrheti a város vezetősége, hogy míg egy dolgozó ember keres havi 250-350 forint között összeget, addig egy koldus - megtörtént eset - egy nap alatt 200 forintot koldult össze. Sokkal hasznosabb lenne koldusszálló építése s ezeknek a szerencsétlen embereknek természetben ellátása s szigorú ellenőrzés alatt tartása. 3 éves tervünk e célra 15.000 Forintot irányzott elő.

A város két népkonyhát tart fenn saját kezelésében s itt teljesen díjmentesen részesülnek a ráutaltak napi egyszeri étkezésben. A kiadott ételek mennyiségi és minőségi szempontból megfelelőek, átlagosan naponta mintegy 400 személy étkezik. 1948. évben kiosztásra került 128.661 ebéd. A népkonyha felszereléseinek pótlására előirányzat 16.500 Ft., amely összegben nem foglaltatik benne a fenntartási költség, amit a 3 tervév költségvetésében ismertettek.

A 8 órás munkaidő /8-4-ig/ bevezetésével, a városi alkalmazottak nehéz anyagi körülményei késztették a város vezetőségét arra, hogy megszervezze a városi és vármegyei alkalmazottak számára a közös étkeztetési akciót. Az étkeztetési akció lebonyolítására a város átengedte a Deák u. 3. sz. alatti épületet. A tisztviselők napi 2 forintért kapnak ebédet. A kiszolgáltatók ételek izletesek, mennyiségileg és minőségileg is megütik egy kispolgári háztartás mértékét. Az étkezdé konyháját, főzőedényeket, állandóan tisztán kezelik, a kiszolgálás pontos és gyors, úgy hogy az ebédidőre engedélyezett 30 perc alatt mindenki nyugodtan megebe-
delhet. Ennek a tisztviselői menzának felszerelésére 13.00 Ft. van elő-
irányozva.

A tisztaság: fél egészség - mindannyian ismerjük ezt az igaz mon-
dást - s Miskolcon sajnos mai napig csak egyetlen Népfürdő működik a
Szinva uton, ez is csak egyszer egy héten van nyitva, s a lakosság szám-
arányához mérten - tekintetbe véve, hogy a városnak amúgy is csak két
működő fürdője van - a fürdőszobás lakások ára pedig oly magas, hogy

szegényebb dolgozó ember számára elérhetetlen álom - nagyon kevesen látogatják.Évi átlagban 2456 ember látogatta azt az 1948 évben.3 éves tervünk a Szeszgyárban is létesít munkásfürdőt - s amit e téren a jövő fog nyújtani,elérte a megkívánt eredményt - részletesen fogom ismertetni öt éves tervünk kapcsán.

Meg kellene emlékeznem még a városi Nemibeteg gondozó intézet és Tüdőbeteg gondozó intézet munkájáról,de mivel az 1940. IV. t.c. kötelezővé teszi minden törvényhatósági joggal felruházott város számára legalább egy tüdőbeteg gondozó felállítását - s jelenleg a városban több nem működik - így e téren különlegesebb munkáról,mint amennyit más város is teljesít, nem igen számolhatunk be.Természetes,hogy a meglévő két intézményünket is a város állandóan bővíti s felszerelését korszerűsíti.

Egyéb apró segélyezése mérve,mint lakbérsegély,temetési segély,ellátatlanok segélyezése,gyógyszere segély,talán legszemléltetőbben kitűnik a város 1946/47, 1947/48 és 1948 évi pótköltségvetéséből,melyeket ha összehasonlítunk,láthatjuk,hogy a város állandóan emelkedő összeget fordít minden évben szegényeinek segélyezésére és szegény gondozó inté-

zeteinek fenntartására. Ezek az adatok természetesen nem tartalmazzák az egyes intézetek beruházására fordított összegeket, csupán csak a személyi, dologi kiadásokra, felszerelésekre, fenntartásra előirányzott összegeket.

Szegénysegélyezés.

	1946/47	1947/48	1948 pót ⁺ ¹	1949.
Állandó segélyek	46.260	60.000	25.000	50.000
Rögtöni segélyek	12.000	16.000	6.500	36.000
Diósgyőri szegények	4.000	5.000	2.000	5.000
Hejőcsabai szegények	1.500	2.000	800	2.000
Lakbérsegélyek	9.050	16.000	6.050	16.600
Temetési segélyek	4.860	6.600	2.650	5.000
Gyógyszerellátás	67.200	72.000	40.000	120.000
Ellátatlanok segélyezése	25.670	17.200	7.200	megszűnt

Szegényápolda.

Élelmezés /120/ személyre	45.200	60.000	30.000	78.840
Ruházat pótlása	3.130	28.000	15.000	25.000
Diósgyőri szegényház +2	18000	37.200	30.000	72.000

+ 1 A pótköltségvetés adatai 1948 augusztustól decemberig értendők.

+ 2 A diósgyőri szegényápolda ellátása megyei feladat, csak annyiban érinti Miskolcot, amennyiben a járás területéről Diósgyőrt átcsatolták Nagymiskolc létesítésekor és a város a ráeső hányadnak megfelelően adja a támogatást.

Népkonyha.

	1946/47	1947/48	1948 pót
Élelmezésre	40.733	71.000	34.800
Fenntartásra	37.040	60.000	30.000

Csecsemőotthon.

Élelmezésre	26.830	20.000	8.345
Fenntartásra	35.080	30.685	14.685

Napközi otthon.

Élelmezésre	56.900	121.938	57.600
Fenntartásra	45.680	90.000	37.500

Ezenkívül az 1949-es költségvetés biztosít a tapolcai gyermeküdültetés céljára 45.000 forintot, iskolai tanulók étkeztetésére /110/ gyermek 20.000 forintot és a városi alkalmazottak étkeztetésének, tehát nem a fenntartásra, hanem tisztán az élelmezés javítására - 10.000 Forintot.

Szegényápolda.

Külön kívánok megemlékezni kissé részletesebben szegénygondozó intézményeink között talán a legkorszerűtlenebb, legelmaradottabb, mind külső, mind belső berendezésében és igazgatásában a modern követelményeknek meg nem felelő szegényápoldánkról. Alapszabályait már 1879. év

junius hó 7-én megalkotta, ezeket azonban módosította Miskolc város 1917. évi "A szegénységélyezésről, szegényápolásról és a népjóléti igazgatás szervezetéről" szóló szabályrendelete, majd egészen megszüntette a 17.kgy.2748/ki.1924. sz. szabályrendelet, mely a szegényápolda szervezetét és a felvétel lehetőségeit szabályozza, de már ez is elvaultnak mondható és a város szociális intézményeinek fejlesztésénél első helyen kell, hogy álljon a szegényápolda kérdése.

A városi szegényápoldába való beutalás a városi tanács hatáskörébe tartozik, rendszerint csak olyan egyén helyezhető el, akiről kétségtelen megállapítást nyer, hogy miskolci illetőségű, tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs, teljesen vagyontalan s munkaképessége tartósan oly módon csökkent, hogy a létfenntartáshoz szükséges eszközöket részben sem képes megszerezni. A felvételnél újabban figyelembe veszik a 6.000/1931.sz.rendelet módosításait.

A szegényápoldá élén a gondnok áll, kit pályázat, vagy meghívás

utján a város tanácsa választ meg, ujabban kinevezik, de csak ideiglenes jelleggel, egy év letelte után azonban véglegesíthető.

A szegényápolda feletti ellenőrzést és felügyeletet a tanács mellett a szegényápol dai bizottság gyakorolja, melynek tagjai a polgármester, a népjóléti ügyek tanácsi előadója, a főszámvevő, a tiszt i főorvos, a szegényápol da tiszt i orvos a, a város területén működő jótékony nőegyletek által kiküldött egy-egy tag, a törvényesen bevett felekezetek egy-egy lel kése s a th. bizottság közgyűlése által 3 év tartamára választott bizot sági tag.

A városi szegényápol dában a megbetegedettek közül csak a gyengél kedők, vagy gyógyíthatatlan betegek nyernek ápolást, egyébként a többiek - a szükséghez képest - kórházba utalandók. Az ellátás magában foglalja az élelmezést, világítást, fűtést, ruházatot s rendszerint a beutalt egyén halála napjáig tart, kivéve, ha a beutalt visszanyeri munkaképességét, vagy tartásra képes hozzátartozói vannak, vagy olyan vagyonhoz jut, mely ből a felmerült ápolási költségek levonása után a köz megterhelése nélkül megélhet.

volt háztartási alkalmazott, vagy olyan kisiparos özvegye, aki után megélhetés nem maradt, ezeket a problémákat az OTI biztosítások - melyek most a dolgozók minden rétegére kiterjednek - meg fogják oldani.

Miskolc belvárosában lévő szegényápolón kívül működik még egy Szeretetház Diósgyőrben. Ez a Szeretetház annyiban érinti Miskolc város szegénygondozását, amennyiben Diósgyőr és Hejőcsaba átcsatolásával a járásból ez a hányad a városhoz került. Itt már sokkal jobb körülmények között vannak a gondozottak /120 személy/ a napi háromszori étkezés minősége megüti a jó polgári koszt mértékét. Fürdés és mosás hetenként történik, ruhaellátásuk elsőrangú, az ápolást apácák végzik. Még a Miskolc belvárosi szegényápolóban 15 egyén van, aki jövedelmének 50 % -át adja be, a többi teljesen ingyenes, addig a diósgyőri szeretetházban lévők kötelesek jövedelmük 80 %-át ellátás fejében befizetni, de természetesen itt is akadnak olyanok, akik semmit sem fizetnek, ezek is ugyanolyan ellátásban részesülnek mint a fizetők.

Két égető kérdése van még a város szociális ügyosztálynak, az

ugynevezett "Dani" völgyi barlanglakások felszámolása és a Sajóparti cigánytelep feloszlatása. Mindkét kérdést elősorban lakásépítéssel lehetne megoldani, mert ezek a szegény emberek ragaszkodnak homokkőbe vájt, valóságos barlanglakásaikhoz, amikben az ottlakás sokszor életveszélyes és valóságos baktériumtelepe a tbc-nek.

Nehezebben oldható meg a cigánykérdés, mert ezeknek állandó rendszeres munkára szoktatása csaknem lehetetlen. Itt legjobban a megértő szeretet és felvilágosító munkára lenne szükség.

A kommunális szociálpolitika - ha végignézzünk Wien város "Jugend in Not" mozgalmanak eredményein - elsőrangú feladata kell, hogy legyen az ifjuság nevelése és megvédése minden erkölcsi és anyagi bajtól, hogy egészséges, testben lélekben ép embereket, dolgozó kezeket adjon a közösségnek. Nálunk e téren talán a legkevesebb történt, mert bár csecsemőgondozónk, óvodánk, napközi otthonos óvodánk gondozza a gyermekeket, éppen a legveszedelmesebb korban állanak legtöbbször segítség nélkül s nincs a városnak olyan intézménye, ahová a munkanélküli s szülői támogatást nélkülöző 14-18 éves korúakat munkára taníthatná s főként addig ellátást nyújtana,

amig megélhetésüket valamiképen meg tudják szerezni.

Ötéves Terv.

Ötéves tervünk egyik legkiemelkedőbb és legszebb feladata: mindent a gyermekért. Egészen újszerű és helyi adottságainknak köszönhető a Hollóste-tőn létesítendő erdei iskola. 150 gyermek tölthetné, legnagyobbbrészt fenyevesektől körülvett részen az iskolai évet a Bükk hegységben, 700 méter magas erdőtől koszoruzta vidéken. Orvosi szakvélemény szerint a tető kiválóan alkalmas basedovos, vérszegény és ideggyenge betegek gyógyítására. Miskolcon a munkások lakásviszonyai igen rosszak s éppen ezért sok a beteges és gyenge gyermek, akinek jövő egészsége és munkabírásuk megszerzése és megtartása a közösség feladata. Miskolcnak több, mint 13.000 általános iskolai tanulója van, ebből legalább 150 tanulónak lenne szüksége, hogy egy-egy tanévet ebben az erdei iskolában tölthetnének s egészségüket helyreállítva folytatnák tanulmányaikat. A Miskolctól való távolság

miatt /28 km/ azonban ez csakis iskolai köztartásban való ellátással oldható meg, megfelelő igazgatói, tanítói, altiszti lakásokkal és állandó orvosi felügyelettel, iskolaorvos ottlakásával. E célra előirányzott összeg 1.500.000 Forint.

Általános iskoláinkban a tanuló ifjúság között nagyon sok nyomorék és szellemileg elmaradott gyermek van. Működnek ugyan kiegészítő osztályok, de ezek csak részben és megfelelő szakszerűség nélkül, részükét sem teljes eredménnyel tölthetik be. Ezért szükségesnek látszott Miskolc város, Borsod Abauj és Zemplén vármegyék fogyatékos gyermekei részére gyógynevelő iskola felállítása. Ez a gyógypedagógiai általános iskola internátussal épülne meg, igazgatói, nevelői és altiszti lakással s mintegy 100 gyermek számára férőhellyel. Előirányzott költség 1.000.000 Forint.

Miskolcon sok és jó víz van, de aránylag mégis nagyon kevés a tisztálkodási lehetőség. Egészen új szociális intézkedésre mutat e téren az iskolafürdők létesítése. A miskolci I. és IV. sz. általános iskolát

annakidejént úgy építette Miskolc város, hogy mindkét iskola alagsorában iskolai fürdő /medence és zuhanyozó/ is volt elhelyezve.

Az első világháború alatt mindkét fürdőt az iskolába behelyezett katonaság használta. Kezelés hiánya miatt azonban mindkét helyen a fürdő berendezése tönkrement, bár a medence és maga a vízvezeték hálózat megvan. Az iskola egészségügye és a jelenlegi szociális helyzet megköveteli, hogy legalább is azokban az iskolákban, melyeknek tanulói túlnyomóan a dolgozók családjából kerül ki, az iskola fürdő, illetve zuhanyozó helyreállíttassék, illetve megépíttessék. Ezek az iskolák a következők:

I. sz., általános iskola fürdőjének helyreállítása 60.000 Ft.

Az iskola elpusztult fürdőberendezése pótlendő.

IV. sz. általános iskola fürdőjének helyreállítása 80.000 Ft.

A helyreállított iskolafürdő az iskolával összeépült II' és III. sz. általános iskolák tanulóinak használatára is szolgálna.

VIII. sz. általános iskolában iskola fürdő létesítésére 100.000 Ft.

Az iskola a vasuton tul lévő Martin telepen van elhelyezve.
Lakosai majdnem kivétel nélkül vasutasok és vasuti munkások.

IX. sz. általános iskolában iskolai fürdő létesítésére 100.000 Ft.

Az iskola a Miskolchoz csatolt Hejőcsabán fekszik s tanulói nagyobbrészt mezőgazdasági, gyári dolgozók és vasutasok családjából került ki.

XI. sz. általános iskolában iskolai fürdő létesítésére 100'000 Ft.

A Vasgyár telepen lévő nagy létszámú iskola majdnem kivétel nélkül munkásgyermek, fiu tanulókkal.

XII. sz. ált. leányiskolában iskolai fürdő létesítésére 100.000 Ft.

Ezen iskola az előző iskola ikeriskolája. A létesítés indoka ugyanaz.

XIII. sz. ált. fiuiskolában iskolai fürdő létesítésére 80.000 Ft.

A fürdő az iskola számára építendő új iskolában lenne elhelyezendő. Az iskola a Miskolchoz csatolt volt Diósgyőr területén fekszik. Tanulói nagyobbrészt munkás, napszámos, erdei munkás és földmives családokból tevődnek ki. Fürdő a körzetben egyáltalában nincs..

XIV. sz. általános leányiskolában iskolai fürdő létesítésére 80.000 Ft.
Az iskola szintén Diósgyőrben van elhelyezve s tanulói szociális összetétele is ugyanaz, mint az előző iskolának.

Diósgyőr-Majláth-i általános iskolában fürdő létesítésére 60.000 Ft.
Az iskola sürgős bővítésre szorul s ezzel kapcsolatban lenne létesítendő a fürdő, melyet az iskola létesítendő Hermann telepi fiókiskolája is használna. Az iskola szociális összetétele majdnem kivétel nélkül munkás dolgozó.

XV. sz. általános iskolában iskolai fürdő létesítése 80.000 Ft.
Az iskola Pereces bányatelepen van s tanulói bányászgyerekek.

Iskolafürdő létesítendő Győri kapui iskolában 60.000 Ft.
A létesítendő iskola körzetében kizárólag vasgyári munkások és kistisztviselők laknak.

Iskolafürdő létesítése az építendő József A. utcai iskolában 60.000 Ft.

Az iskola körzetében van a két ^{szociális} lakótelep /Vay telep és Szondy telep/ melynek lakosai a legnehezebb szociális és lakásviszonyok között élnek. Ugyancsak a létesítendő iskola körzetében vannak a már meglévő Sajóparti cigánytelep, mely Miskolc 5 éves terve szerint a diós-
győri és hejőcsabai cigánytelep odatelepítésével nagymértékben bővílni fog. Ez a körülmény is sürgeti az iskola és benne a fürdő felállítását.

Iskolafürdő építése a létesítendő Szentpéteri kapui iskolában 40.000 Ft
A létesítendő iskola körzetének lakói nagyjából téglagyári kertészeti és egyéb munkások. A körzet más iskolai és a városi fürdőtől is nagy távolságra van.

Iskolai fürdő létesítése az építendő Csabai kapui új iskolában 60.000 Ft
A létesítendő iskola körzetének lakosai kistisztviselők, vasutasok, vasuti és gyári munkások.

Iskolafürdő létesítése az építendő nyírjesi új iskolákban 40.000 Ft
A település a Vasgyár teleptől délre fekszik, lakosai majdnem kivétel nélkül gyári munkások.

Iskolás tanulóink étkeztetése a multban oly elenyésző segítséget jelentett, hogy nem is tartottam vele érdemesnek részletesen foglalkozni. Ötéves tervünk 10 iskolában iskola konyha létesítésére 100.000 Ft hitelt kért, legalább 10 külvárosi, vagy főleg külvárosi területről látogatott iskola számára lenne megszervezendő az iskolai étkeztetés. Ennek berendezésére és felszerelésére szolgálna a kért hitel.

Mint látjuk, a város szociális téren egy régen elhanyagolt kérdést tesz jóvá, mert iskolaköteles gyermekeink alig részesültek komoly segítségben. Még mindig megoldatlan marad azonban azoknak a fiataloknak kérdése, akik elvégezve az általános iskolát 14-18 éves koruk között, amelykor a legjobb alany az erkölcsi züllésre - többnyire foglalkozás nélkül csavarognak. Nagyon áldásos lenne, ha Wien város példájára, nálunk is létesítenének ifjuotthonokat és a "Jugend in Werk" mintájára, megfelelő szakképzésben részesítenék a fiatalokat, hogy annál könnyebben találjanak megélhetést.

Szociális otthonok.

Mint említettem, a miskolci szegényápoloda korszerűtlen. A miskolci

aggok otthona düledező rossz épületben van elhelyezve, melyet műszaki szakvélemény szerint nem tanácsos tovább renoválni. A város a szomszédos Mályi községben folytat eredményes tárgyalásokat, hogy az aggok otthonát oda telepítse ki. E célra 1.800.000 forint van előirányozva, sőt az 1949. évben előirányzott 100.000 forintot is ott fogják felhasználni.

Miskolc rossz lakásviszonyai mellett a gyári dolgozók nagy része, mint ágyrajáró lakik szűk és egészségtelen zsufolt lakásokban. A vidékről bejáró nagyszámu munkásság pedig az itt töltött napokra szintén csak átmeneti szállást keres. Ez égető szociális kérdés megoldására szolgálna a város által már régebben tervbevett munkásszálló építése Miskolc felső városban, melynek étkeztetését a létesítendő központi szociális konyha látná el és ugyanilyen munkásszálló megépítése Miskolc alsóvárosban.

Miskolcon egyetlen árvaház működött a református egyház kezelésében, de az 1944-es Szinva híd felrobbantása következtében épülete használhatatlanná vált, így sok anyátlan, vagy teljesen árva gyermek igen nehéz

szociális körülmények közé kerül, amíg mint gyermek-napszamos, vagy iparostanuló felnevelődik s általában nincs lehetőségük arra, hogy iskolai tanulmányokat folytassanak. 100 személyes árvaház létesítésére 500.000 forint az előirányzat.

Meglévő négy városi óvodánk az óvodás gyermekek szükségletét kielégíti, ezért újabb óvoda az ötéves terv keretében nem létesül, de a meglévő négy óvoda általános javítása, valamint zuhanyzó és W.C-k építésére és ujjáépítésére 95.000 forint az előirányzat.

Miskolc város lakosságának foglalkozás szerinti megoszlására mindig döntő befolyással volt a szomszédban elterülő diósgyőri vasgyár s ennek ellátó üzemei, valamint a hejőcsabai mésztelep, kőbánya. A lakosság tetemes része gyári munkásokból és munkásnőkből áll, ezért ötéves tervünk talán a szociális gondozás egy területén sem áldoz annyit, mint Napközi Otthonok létesítésére és a meglévők bővítésére, mert tudja, hogy mit jelenít az, ha a szülőknek egész nap munkában kell lenniök és legnagyobb gondjuk gyermekük megfelelő elhelyezése és ellátása.

Napközi otthonok.

Célszerű mindenek előtt egy központi konyha felállítása, melynek feladatát képezné a napközi otthonok, bölcsődék és általában a szociális intézmények ellátása, tehát mintegy 3.000 fő ellátására létesülne. Az intézmény magában foglalna egy irodahelyiséget, 2 raktárhelyiséget, 1 kiosztóhelyiséget és a konyhát, Az épület elhelyezésére Miskolc város adna üres telket /750.000 Ft./

A hollóstatői erdei iskola mellett még külön gyermeküdülő létesítése a basedovos ,vagy arra hajlamos gyermekek számára. A rossz lakásvizonyok között sok ilyen munkásgyermek van Miskolcon, kinek egészségét és későbbi munkaerejét adná vissza az idejében történő üdültetés. A város maga völgyben fekszik, a gyár füstje kedvezőtlen szél esetén beül ebbe a völgybe, amit a benne lévők nem látnak, de egy dombtetőről akár szabad szemmel is látható a sok por és egyéb keverékek között észre sem veszik mint pusztul el légzőszervük, szívéjük, tüdejük, ugyanakkor a másik oldalon megtalálják a gyógyulást a Bükk erdeiben s mai közlekedési viszonyaink

mellett a hollóstatói gyermeküdülőknek még abban az esetben is életképesnek kell lennie, ha az élelmiszer egy részének beszerzése Miskolcon történék és innen kellene teherautón kiszállítani.

A Garadna völgy Lillafüreden túl a Bükk hegység mélyében terül el s azt erdei vasut is átszeli, így a közlekedési viszonyok igen kedvezőek, amellett, hogy a völgy üdülésre kiválóan alkalmas. Így a másik gyermeküdülő a Garadna patak völgyében nyerne elhelyezést. A munkáscsaládok gyermekeinek nagy létszáma és lakásviszonyai miatt a gyermeknyaraltatás elsőrendű fontossággal bíró feladat.

A Magyar Dolgozók Pártjának területi /alap/ szervezetei új napközi otthonok felállítását tervezik Miskolc felsővárosban, a Dani völgyben 120 személy részére, valamint a Vasgyár külterületén fekvő Nyirjesen, ahol igen sok dolgozó nő lakik s a legközelebbi napközi otthon nagy távolságra van. Napközi otthon lesz felállítva továbbá még a Bábonyi bércen, Diósgyőr-Majálthoz, Zsarnai telepen, Miskolc felsőváros északi részében, Soltész-Nagy Kálmán utcában, Dankó Pista ut körzetében s Miskolc-Hejőcsaba felé eső részen, valamint a Hejőcsabán lévő napközi otthon bővítése és

korszerűsítése vált szükségessé. Szemben tehát a jelenleg működő 5 napközi otthonos óvodával az ötéves terv teljesítésekor 14 napközi otthon fog működni a város területén és két gyermeküdültető a Bükk hegységben.

A gyermek tulajdonképeni védelme már megszületése előtt kezdődik és tart addig, míg a felnőtt kort eléri. Miskolc jelenleg egyetlen egy szülőotthonnal sem rendelkezik, a borsodvármegyei kezelésben álló Erzsébet kórházon és a Diósgyőrvasgyári kórház szülőosztályán kívül - ahová az ^{en}önb nem mindenki mehet férőhely hiányában - komplikáció esetére nem áll rendelkezésre megfelelő számú műtő, úgy hogy ha az idő engedi, sokszor a közeli szikszói kórházat keresik fel, különösen a falusiak, mert az egész megyében nincs intézmény, ahol teljes orvosi segítség állana rendelkezésre. Ezen akar segíteni a város, amikor szülőotthonok létesítését vette programjába.

A Vay telep Miskolc ^{ki}szociális lakótelepe, ahol többszáz család kisméretű s majdnem kivétel nélkül egyszobás lakásban van elhelyezve. A kórháztól való távolsága és a lakosság szociális viszonyai miatt a kórházat nehezen keresik föl, ezért elsőrangú szükségesség itt szülő-

otthon felállítására. A Martin-telep szintén nagyon sűrűn lakott, vasuton
tuli terület "pars secta" a város testében és joggal igényelhet szülő-
otthont.

A Fűrésztelep. Papirgyár, Vegyigyár munkásai és alkalmi napszámo-
sok által lakott Diósgyőr- Majláthi rész, melytől a vasgyári kórház
messze esik, volna a legideálisabb terület a harmadik szülőotthon léte-
sítésére.

Jelenleg csak egy bölcsődénk működik a Szondy telepen - mint már
említettem 25 férőhellyel, s még ez is sokszor üres - de remélhető,
hogy a lankadatlanul folyó felvilágosító munka rá fogja bírni a dol-
gozó anyákat arra, hogy gyermekeiket idehozzák, ahelyett, hogy otthon-
hagyják bezárva, vagy esetleg egy nagyobb testvér őrizetére - ami nem
egyszer okozója a sok-sok gyermekszerentésatlenségnek. Új bölcsődék
létesülnek a Bábonyi bérceken, Diósgyőrben, Miskolcon a Felsővárosban,
Csabai kapuban és a Martintelepen - ezzel már meg lenne oldva Miskolc
munkásasszonyainak egyik legégetőbb problémája.

Em litettem már dolgozatom elején azokat a miserabilis állapotokat,
 ami ^{olyan} Miskolcon a fürdés tekintetében fennáll ^{amely} - noha vízben bővelkedünk,
 mert eltekintve Tapolca gyógyfürdőtől, a Sajó folyó is elegendő lehető-
 séget ad a tisztálkodni kívánkozóknak. Miskolc város dolgozóinak fürdő-
 igényére mi sem jellemzőbb, minthogy a MDP. minden kerületi pártszerveze-
 te az 5 éves tervvel kapcsolatos igényei között az első helyre helyezte
 a fürdőt és kulturházat. Oly értékes giénye ez a dolgozóknak, mely méltán
 megérdemli a minál teljesebb kielégítést. Miskolc város rendelkezik a vá-
 ros központjában fürdővel s ugyancsak fenntartott ^{nyári} idényben népfür-
 dőt a Sajón. A célszerű megoldás az lenne, ha az újabb fürdők Miskolc város
 fürdőüzemének keretében létesülnének, hogy a városban egységes lehessen
 a fürdőpolitika. Gazdaságilag is könnyebb a városi fürdő kezelése, mert a
 vizet szintén városi üzem szolgáltatná általában. E téren a tervek szerin
 létesülnek Strandfürdő a Hejő völgyben a Hejő meleg vizének fölhasználá-
 sával Hejőcsaba részére, Peremesen a lyukói bányából kitermelt vízmennyi-
 ség fölhasználásával, valamint a Sajón elkerített helyen, örvénymentes,

veszélytelen részen. Népfürdő, kád és zuhanyozó Hejőcsabán, Perencesen, Diósgyőrben, Felsővárosban Bábonyi bércen, Martintelepen, Ujdiósgyőrben és a volt villamosművek strandfürdőjének helyreállítása, valamint a bedeghvölgyi strand és népfürdő átvétele és kifejlesztése.

Egészségházak.

Jelenleg működő tüdő és nemibeteg gondozó intézetünk kevésnek bizonyul s az egészségházak feladata lesz ezt a hiányt pótolni. Egészségházak létesülnek Hejőcsabán, e Miskolchoz csatolt és nagy fejlődés előtt álló részen, több, mint 5.000 lélekkel, akik majdnem mind kizárólag ipari dolgozók. Diósgyőr lakói között sok alkalmi erdei munkás, papirgyári, gőzfürészi alkalmazott és vasgyári munkás van, akik általában igen ráutaltak a modern egészségvédelemre. A Vay uti telepen szociális szempontból az egészségvédelemre talán legjobban ráutalt városrész terül el, többszáz, az első világháború után épült szükséglakásokkal /Vay uti barakkok/ ingyérlakások, szegénysorsú lakókkal, ahol a fertőző betegség gomba módjára

üti fel fejét. A Martintelep és Peremes bányatepek szintén eléggé elhátárolt részek és mint bányatelep ^{-sk} nem nélkülözhetik az egészségházakat.

Összehasonlítva jelenlegi állapotát ^(a múltbeli helyzettel) szegénygondozásunknak, láthatjuk, hogy az 5 éves terv többet ad, mint eddig egy évszázad ígért. Különös gonddal fordul a szegény dolgozó kisemberek gyermekeinek sorsa felé s nem mulaszt el egyetlen olyan intézmény létrehozását és bővítését, ami ennek érdekét szolgálja. Sajnos a város keze is megvan kötve, s nem tehet annyit, mint amennyit valóban tennie kellene, mert legutóbbi költségvetését is a felsőbb hatóság $1/3$ -ával csökkentette.

Okvetlenül szükségesnek tartanám - bár erről még soha szó nem eset hosszú évek folyamán, a téli hidegben utcán csavargó koldusok és munkanélküliek részére, akinek egyáltalán fedelük nincs, egy állandó melegedő felállítását lócákkal, ülőhelyekkel és állandó éjjeli szállással, ahol addig fedelet találnának, amig máshol nem tudnak elhelyezkedni, Gyakran találkozni ilyen kóborló emberekkel, a temetők árkában, akik egész életüket a szabadban élik le s csak akkor huzodnak fedél alá, ha nagy eső, vagy hideg van.

üti fel fejt. A Martintelep és Pereces bányatepek szintén eléggé elhatárolt részek és mint bányatelep ^{ek} nem nélkülözhetik az egészségházakat.

Összehasonlítva jelenlegi állapotát ^(a múltbeli helyzettel) szegénygondozásunknak, láthatjuk, hogy az 5 éves terv többet ad, mint eddig egy évszázad ígért. Különös gonddal fordul a szegény dolgozó kisemberek gyermekeinek sorsa felé s nem mulaszt el egyetlen olyan intézmény létrehozását és bővítését, ami ennek érdekét szolgálja. Sajnos a város keze is megvan kötve, s nem tehet annyit, mint amennyit valóban tennie kellene, mert legutóbbi költségvetését is a felsőbb hatóság 1/3-ával csökkentette.

Okvetlenül szükségesnek tartanám - bár erről még soha szó nem eset hosszú évek folyamán, a téli hidegben utcán csavargó koldusok és munkanélküliek részére, akinek egyáltalán fedelük nincs, egy állandó melegedő felállítását lócákkal, ülőhelyekkel és állandó éjjeli szállással, ahol addig fedelet találnának, amíg máshol nem tudnak elhelyezkedni, Gyakran találkoznék ilyen kóborló emberekkel, a temetők árkában, akik egész életüket a szabadban élik le s csak akkor huzodnak fedél alá, ha nagy eső, vagy hideg van.

Szintén megoldásra várna azoknak az elaggott és férjhez nem ment, foglalkozás nélküli nőknek elhelyezésére és tartására otthont létesíteni akiknek senki hozzátartozójuk nincsen, mert ezek sokszor szemérmesek, ugynevezett, jobb napokat látott teremtések, akik irtóznak a szegényház gondolatától s nagyon gyakran ismerőseik könyöradományából, valamint némi városi közsegélyből tengetik nagyon szükösen életüket. Ebben az otthonban szállást talált a falusi leány is, aki cselédnek akar elszegődni, sokszor napokig ténfereg az utcán, kitéve az erkölcsi züllésnek - a kommunális szociálpolitika ennek a kérdésnek a megoldását mindenütt a maga feladatának ismeri le.

A kommunális szociálpolitika feladata lenne továbbá a csökkent munkaképességűek foglalkoztatása. Franciaországban Strassburgban már az 1900-as években külön osztályt szerveztek a városi munkaközvetítő hivatalnál a tudóbetegek és egyéb nem teljesértékű munkaképességgel rendelkező egyének számára, illetve elhelyezésre. Mühlheimben a város a csökkent munkaképességűeket kertészetben, illetve seprőkészítő és székfonó műhelyekben látja el kenyérkeresettel. Ez nálunk a városi alkalmá-

zottak szakszervezetének feladata lenne.

A városnak kellene létesítenie olyan fiú és leányotthonokat is, ahol a munkanélküli fiatalság közösségi nevelésben részesülne, társasjáték, hírlap, folyóirat állana rendelkezésére. A leányotthonokban ezeken kívül gyermekgondozás, ruha és fehérnemű varrási tanfolyamokat is lehetne tartani, míg a fiúotthonok megfelelően berendezett műhelyekben gyakorolnának az általuk választott pályához alkalmazkodó munkakörben a hét néhány napján magukat.

Meg kell említenem Miskolc városának tavaly felállításra került Néphivatalát, mely tanácsadásaival, helyes irányításával egyik legnagyobb szociális segítséget jelent a közösségi élet labirintusaiban tájékozatlan emberek számára. A néphivatal felállításának fontosságát a munkásszervezetek ismerték fel és sürgették annak mielőbbi felállítását. Miskolc város 1917. évi "A szegénységélyezésről, szegényápolásról és a népjóléti igazgatás szervezetéről szóló szabályrendelete" a népjóléti gondozás tágabb körébe tartozónak nyilvánítja az ingyenes jogvédelmi tanácsadás

megszervezését.1917-től 1947-ig 30 esztendőn keresztül semmi sem történt ezen a téren a városnál,pedig az akkor idemenekült eperjesi Jogakadémia hallgatói - bizonyára készséggel siettek volna a város segítségére,amennyiben ingyenes jogsegélyző irodához helyiséget adott volna-hiszen a jogakadémia is városi támogatást élvezett,~~hogy~~ s a joghallgatók örömmel tartottak volna "inspekciós" szolgálatot,hogy a városnak egy ilyen nélkülözhetetlen szerve elevenen lüktessen.

A néphivatalok intézménye nálunk még általában nem jutott el a fejlődésnek arra a fokára,amelyre a szociális gondozás munkaterületén praedestinálva van.A néphivatalokat a szociális gondozást ellátó szervezetekkel szoros kapcsolatba kell hozni,mert csak ebben az esetben fog igazán érvényesülni munkájukban a megelőzés alapelve,tekintettel arra,hogy a legtöbb ember,vagy nem ismeri fel idejében a közbelépés szükségességét,vagy nemtörődömsége folytán csak akkor ébred rá veszélyeztetettségére, amikor már késő a segítség.A városi Néphivatalt jelenleg egy tisztviselő látja el,aki bár jogtanácsokat nem oszt,de kétségtelen,hogy minden eszközzel felhasznál arra,hogy megkönnyítse a hozzá panasszal,vagy kéressel

fordulók helyzetét és az esetek nagy százalékát sikerül is közmegelegedésre megoldania. Remélhetőleg erre az igen fontos hivatalra a jövőben nagyobb gondot fordít a város vezetősége s megfelelő személyzettel bővít ki a most még gyerekcipőben járó hivatalt.

A város szociális intézményeinek emelésén kívül az ötéves terv szociálpolitikai intézkedései beláthatatlan kereseti lehetőséget és munkaalkalmat nyújtanak s sikeres végrehajtás esetén megoldják városunkban a munkanélküliséget.

Egyrészt meglévő intézményeinknek fejlesztésével, másrészt új gyárak és üzemek létesítésével növekedik a kereseti lehetőség. Két meglévő vasgyárunk munkáslétszáma szaporodni fog, a forgalom megnövekedésével a vasut is több embert tud alkalmazni, közuti forgalmunk pedig autóbusz üzemünk létesítésével és villamoshálózatunk kiépítésével számos munkaalkalmat teremt, nem is beszélve az ezeket kiszolgáló iparágakban való elhelyezkedési lehetőségekről.

Nagyarányu új építkezéseink között első helyen áll a műegyetem létesítése, melyre magára 80 millió forint az előirányzat, ezenkívül

5 új középiskola internátussal, valamint az általános iskolák 200 tanteremmel való bővítése, lakóházak és középületek egész sora, mely a kisiparosságnak évekig kenyeret biztosít.

Maga Miskolc város 1 millió forinttal járul hozzá az állami könnyű ipari üzemek létesítéséhez, textil és konfekciósüzemek a ma több, mint 900 munkát kereső nőt kereseti lehetőséghez tudnák ^{na} juttatni. A 15-16 éves fiatal leányok, akiknek szervezete, a nehézipari munkát nem bírja, a létesítendő hús tészta és kenyérgyár, gyümölcs-főzelék és konzervgyárnál könnyebb munkát találna.

Városi kertészetünk kereskedelmi kertészetté alakul át és konyhakertészetünk bővül azzal a céllal, hogy az eddig csak vagyonosabb rétegek számára elérhető koratavaszi gyümölcsöket pld. szamócát, majd később a szintén drága málnát termessze nagyobb mennyiségben és ez ne csak a kiváltságos rétegek számára lehessen hozzáférhető, főként óvodák gyermekeit kívánják ellátni, hogy a téli vitaminhiányos táplálkozás után ezzel is növeljék táplálékuk értékét. Külön városi gyümölcskertészet is létesül.

Katasztrófális Miskolcon - mint több helyen említettem - a lakásinség. 1930-40 évek között a város lakossága csaknem 30.000-el szaporodott a háboru alatt csökkent a lakásépítkezés, sőt meglévő házainkból is 700 teljesen használhatatlanná vált háborus kár következtében. Munkáslakások építéséhez a város 5 millió forinttal járul hozzá, ezek a lakások a modern követelményeknek megfelelő fürdőszobás összkomfortos lakások lesznek. Ezenkívül még 5 millió forintot ad a város kertés családi házak építésére is. Óriási nyereség ez a lakásépítés abból a szempontból is, hogy megszünteti a barlanglakásokat és a közöket, ahol mintegy 10.000 e, ber él még mindég a legprimitivebb körülmények között. Ezekben a sikátorokban, 3-4 méteres közökben nincs nagyobb telek mint maximum 60-200 négyszögöl, roskadozó házakkal beépítve, csatornahálózat nélkül, a szennyes lé nyiltan folyik az uton, mérhetetlen fertőző bacillus és büzt árasztva magából. Valóban városunk szociálpolitikai teendői között első helyen áll a lakásépítés, mert ez az a város, ahol a centrumtól alig néhány méternyire már egészen sikátorszerű utcák és lakások vannak.

A jövő valószínűleg meghozza a városok államosítását s ebben az esetben szociális intézményeink is állami kezelésbe kerülnek. Így sokkal nagyobb lehetőség nyílnék arra, ami minden szociális ^{politika} gondozás célja, általános vonatkozású intézmények megvalósítása, amelyek hivatva vannak arra, hogy erkölcsi, kulturális, szociális és gazdasági javak olyan elosztását valósítsák meg a társadalomban, amelyek az embert társadalmi tagságából eredően megilletik s megteremtik számára mindannyiunk álmát: a teljes szociális biztonságot.

A hely és idő szűkreszabott volta miatt, csak vázlatosan tudtam ismertetni városunk szociális intézményeinek működését, de végtelen örömmel töltene el az a tudat, hogy mégis sikerült legalább általánosságban megismertetni városunk ezirányú törekvéseit, s ha szerény munkámmal sikerül az illetékesek figyelmét ráirányítani szociális kérdéseink minél gyökeresebb megoldására - fáradozásom nem volt hiábavaló.

Források.

1. Miskolc város 3 éves szociális, egészségügyi és kulturális terve.
2. Miskolc város 5 éves szociális, egészségügyi és kulturális terve.
3. 18.178/ki.1947. sz. polgármesteri jelentés a szociális ügyosztály ügyköréről és feladatairól.
4. dr. Schneller Károly: Miskolc halálozási hányadosának átértékelése.
5. dr. Schneller Károly: Nagy-Miskolc népessége.
6. Társadalompolitikai füzetek /1930/ dr. Csürös Ferenc: Debrecen város szociális tevékenysége. Andor Károly: Vác város szociális és emberbaráti intézményei. A magyar városok szociális tevékenysége Miskolc Kispeszt, Szombathely stb.
7. Társadalompolitikai füzetek /1933/ Eger város szociális munkássága. dr. Gerencsér Ödön: Kaposvár város szociális munkássága.
8. Társadalompolitikai füzetek /1934/ dr. Hilscher Rezső: Az új dán szociális reform. Dr. Hilscher Rezső: A néphivatalok szerepe a szociális védelemben.

9. 17.kgy.2748/ki.1924.Szabályrendelet a városi Szegényápolásról.
10. Budapest Székesfőváros költségvetése az 1947/48 évre /IX.ügyosztály
11. Miskolc város 1946/47,1947/48, 1949. évi költségvetése.
12. Városi szemle /1947/ dr. Hilscher Rezső: A kommunális szociálpolitika.
13. Mikszáth Kálmán dr. Miskolc a Magyar városok előretörésében.
14. 1948. évi polgármesteri jelentés.

- - - - -